

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра історії Східної Європи

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан історичного факультету

Сергій ЛИТОВЧЕНКО

29 "серпня" 2025 р

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчально-педагогічна практика

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти	доктор філософії
галузь знань	гуманітарні науки – 03
спеціальність	історія та археологія – 032
освітня програма	історія та археологія
спеціалізація	
вид дисципліни	обов'язковий
факультет	історичний

2025 / 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою історичного факультету “29” серпня 2025 року, протокол № 7

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Єремєєв Павло Вікторович, кандидат історичних наук, доцент

Програму схвалено на засіданні кафедри історії Східної Європи
Протокол від “29” серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри історії Східної Європи

(підпис)

Юрій ВОЛОСНИК

(ім'я та прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньо-наукової програми “Історія та археологія”

Гарант освітньо-наукової програми “Історія та археологія”

Сергій СОРОЧАН

Програму погоджено науково-методичною комісією історичного факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “29” серпня 2025 року № 1

Голова науково-методичної комісії історичного факультету

Олександр ТУМАКОВ

ВСТУП

Програму навчально-педагогічної практики складено відповідно до освітньо-наукової програми підготовки третього (доктор філософії) рівня вищої освіти спеціальності 032 «Історія та археологія».

Навчально-педагогічна практика є обов'язковим компонентом програми підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії. Практика передбачає безперервність та послідовність її проведення у разі одержання необхідного обсягу теоретичних знань та практичних умінь відповідно до стандартів освіти.

1. Опис навчально-педагогічної практики практики

1.1. Метою навчально-педагогічної практики є забезпечення зв'язку між науково-теоретичною та практичною підготовкою здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, отримання аспірантами досвіду педагогічної діяльності, формування у них творчого дослідницького підходу до роботи педагога.

1.2. Основними завданнями навчально-педагогічної практики є: надання можливості використання отриманих у вищому навчальному закладі знань, професійних умінь та навичок для розв'язання конкретних навчальних і виховних завдань; знайомство з навчальними програмами історичних дисциплін, основами методики проектування відповідних навчальних курсів; формування в аспірантів психологічної готовності до роботи у вищому навчальному закладі, набуття досвіду проведення навчальних занять; сприяння оволодінню ними сучасними методами й формами педагогічної діяльності, інноваційними технологіями навчання; виховання в аспірантів потреби в безперервній педагогічній самоосвіті.

1.3. Кількість кредитів – 5.

1.4. Загальна кількість годин – 150

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	2-й
Семестр	
4-й	4-й
Лекції	
-	-
Практичні заняття	
-	-
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	

150 год.	150 год.
у тому числі індивідуальні завдання	
-	

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

Загальні компетентності

ЗК 2. Здатність визначати відповідні задачі та окреслювати їх так, щоб просувати та трансформувати наукові знання та розуміння.

ЗК 3. Знання стандартів та типу мислення, необхідних для наукового дослідження та опублікування його результатів, зокрема критична обізнаність та інтелектуальна чесність.

ЗК 5. Співпраця в місцевому та міжнародному середовищі, щоб завершити спеціальні завдання, пов'язані з дисципліною (збирання та опрацювання даних, розвиток аналізу, подання та обговорення результатів).

Фахові компетентності

ФК 3. Знання ресурсів, доступних для дослідження в спеціальній історичній області та суміжних областях.

ФК 5 Здатність планувати та робити внесок на основі дослідження до історико-географічних знань, які пов'язані з важливою задачею та відповідають за якість матеріалам для друку.

ФК 6. Розуміння та здатність застосовувати на практиці принципи спільного дослідження в історії, соціальних та гуманітарних науках.

ФК 7. Здатність застосовувати знання сучасних методів викладання історії та суміжних дисциплін та форм організації навчального процесу у вищих навчальних закладах

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

ПРН 3. Здатність детально розробляти та презентувати переконливо групі кваліфікованих дослідників добре обґрунтований план дослідження для розв'язання важливої задачі.

ПРН 5.Здатність презентувати результати дослідження в науковому та ненауковому контекстах, усно та письмово, у формі наукових семінарів, наукових зустрічей та громадських ініціатив (соціально орієнтовані робочі зустрічі).

ПРН 8. Здатність ефективно планувати час для отримання необхідних результатів.

ПРН 9. Здатність аналізувати та посилатися на відповідні основні історико- географічні роботи останньої половини минулого століття в письмовій формі, за допомогою усних виступів та презентацій, у курсовій роботі та дисертації, знання дискусій та трендів.

ПРН 12. Знання методик та форм організації та здійснення навчального процесу в вищій школі; принципів структурування навчальної дисципліни; сучасних інтерактивних методів навчання студентів; специфіки застосування новітніх освітніх технологій у вищій школі;

особливостей організаторської та управлінської діяльності у вищій школі.

2. Зміст та організація проведення навчально-педагогічної практики.

Навчально-педагогічна практика передбачена для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (PD). Вона спрямована на вивчення педагогічних і організаційно-методичних засад навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах, передбачає безпосереднє виконання посадових обов'язків викладача та куратора у вищому навчальному закладі.

Навчально-педагогічна практика аспірантів складається з педагогічної (аудиторної) та науково-методичної роботи. Загальний обсяг аспірантської практики складає 150 годин, яка включає:

- 1) **педагогічну (аудиторну) роботу**, що формує професійні здібності:
  - проведення лекційних, семінарських, практичних занять, проведення кураторських годин;
  - участь в організації засідань студентських гуртків, клубів, зустрічей ті ін.;
  - участь у засіданні кафедри, конференціях, круглих столах за профілем.
- 2) **навчально-методичну роботу**, яка сприяє педагогічній освіті аспірантів:
  - знайомство з робочими програмами навчальних курсів, які викладаються на кафедрі;
  - знайомство з документацією, що регламентує роботу куратора;
  - відвідування лекційних, семінарських, практичних занять, консультацій за профілем наукового керівника та провідних викладачів кафедри, аналіз відповідних занять;
  - підготовка під керівництвом наукового керівника тестів лекцій, методичних рекомендацій для проведення семінарських, практичних занять, розробка презентаційних матеріалів;
  - підготовка під керівництвом наукового керівника питань для поточного контролю, тестових завдань тощо;
  - підготовка матеріалів та наповнення відповідним контентом дистанційних курсів за профілем кафедри.

Перед початком навчально-педагогічної практики керівники практики проводять установчу конференцію, на якій аспірантам повідомляють мету і завдання практики, її тривалість, види і форми викладацької діяльності аспірантів, порядок обліку та оцінювання їхньої роботи, знайомлять із їхніми правами та обов'язками.

Безпосереднє керівництво навчально-педагогічної практикою покладається на куратора практики по кафедрі, спільно з яким аспірант складає індивідуальний план практики.

Графік роботи аспірантів складається відповідно до розкладу навчальних дисциплін за погодженням із професорсько-викладацьким складом кафедри.

Практика завершується оформленням звітної документації та звітуванням аспіранта на кафедрі. Підсумки педагогічної практики аспірантів підводяться на засіданнях профільних кафедр.

Права та обов'язки аспірантів-практикантів:

Аспіранти, які проходять навчально-педагогічної практику на історичному факультеті, **мають право:**

- одержати від керівників практики необхідні консультації у визначений час і у встановлених формах;
- отримати доступ до всієї навчальної документації кафедри;
- мати можливість відвідувати лекційні, семінарські та практичні заняття викладачів кафедри, а також інші заходи, проводити початкові заняття згідно графіку;
- мати доступ до дистанційних курсів

Аспіранти-практиканти **зобов'язані:**

- детально ознайомитися з програмою практики;
- пройти необхідні інструктажі та неухильно дотримуватись режиму роботи та техніки безпеки;
- чітко та своєчасно виконувати вказівки керівника практики;
- виконати в повному обсязі програму педагогічної практики та завершити її у визначений термін;
- вчасно підготувати всю необхідну звітну документацію педагогічної практики.

Обов'язки керівників навчально-педагогічної практики:

Відповідальним за організацію навчально-педагогічної практики аспірантів є **гарант освітньої програми**. Він здійснює організаційне забезпечення педагогічної практики аспірантів історичного факультету, зокрема:

- перед початком практики контролює готовність бази практики;
- бере участь у підготовці навчально-методичної документації з організації і проведення практики;
- здійснює загальний контроль щодо проведення усіх організаційних заходів педагогічної практики аспірантів: інструктажу щодо порядку проходження практики; установчої конференції; звітування;
- координує роботу безпосередніх керівників педагогічної практики аспірантів.

Безпосереднім керівником навчально-педагогічної практики аспірантів є **куратори практики на кафедрах**. Вони зобов'язані:

- забезпечити проведення всіх організаційних заходів педагогічної практики;
- взяти участь у підготовці навчально-методичної документації з організації і проведення асистентської практики;

- під контролем гаранта освітньої програми забезпечити високу якість її проходження аспірантами;
- оцінити якість проходження практики аспірантом.;
- надати гаранту освітньої програми інформацію про результати проходження практики аспірантом.

3. Вимоги до баз практики.

Базами проходження педагогічної практики аспірантів є кафедри історичного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, які готують здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (PD).

Бази практик мають забезпечити аспірантам на час практики доступ до електронних ресурсів кафедри, а також будь-якої наявної інформації, що необхідна для виконання робочої програми практики.

4. Вимоги до звіту про навчально-педагогічну практику.

За підсумками педагогічної практики аспірант складає звіт, який зберігається на кафедрі упродовж навчального року. Звіт включає:

- індивідуальний план проходження практики із позначками про виконання;
- письмовий звіт (у довільній формі), в якому розкривається зміст виконаної роботи, висловлюються побажання, пропозиції щодо покращення умов, змісту та ін. проходження практики за підписом кафедрального (наукового) керівника;
- конспекти лекцій (семінарів, практичних занять) до навчального курсу, презентаційні матеріали, контрольні та тестові завдання, інші матеріали, що ілюструють виконану під час практики роботу;
- витяг з протоколу засідання кафедри про проходження педагогічної практики.

5. Підбиття підсумків практики

На підставі аналізу всіх поданих документів та захисту звітів на засіданні кафедри приймається рішення про виконання аспірантом програми практики й виставлення заліку.

Аспірант, який не виконав програму практики і отримав незадовільний відгук кафедрального куратора практики, вважається таким, що не виконав навчального плану семестру. За рішенням Ради факультету йому може бути призначене повторне проходження практики.

6. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Не передбачені навчальним планом

7. Методи навчання.

Застосовується студентоцентрований, проблемно-орієнтований підхід, інтерактивні технології та активні методи навчання, що забезпечує поєднання теоретичної та практичної підготовки студентів. Використовуються ознайомлювальні (інструктаж, спостереження, ознайомлення з документацією), аналітичні (аналіз та самоаналіз занять), практично-діяльнісні (проведення занять і заходів, моделювання педагогічних ситуацій), інтерактивні (групова робота, дискусії, взаємоаналіз), та цифрово-орієнтовані методи (знайомство з освітніми платформами, мультимедійні матеріали).

8. Методи контролю та схема нарахування балів

Методи контролю: співбесіди, консультації, спостереження навчальних занять та позааудиторної роботи, перевірка документації

9. Схема нарахування балів

	Види робіт	Кількість балів
1.	Відвідування та аналіз навчальних занять	10
2.	Підготовка та проведення навчальних занять	40
3.	Розробка текстів лекцій, семінарів та ін., підготовка презентаційних матеріалів, контрольних та тестових завдань	20
4.	Підготовка контенту для системи електронного навчання	10
5.	Проведення позааудиторних заходів	15
6.	Наявність звітної документації, її належне оформлення та своєчасне подання	5
	Усього	100

Критерії оцінювання результатів навчально-педагогічної практики.

90–100 балів – здобувач продемонстрував високий рівень професійної підготовки під час проходження практики, активно брав участь у навчальному процесі, якісно підготував і провів навчальні заняття, розробив необхідні методичні матеріали (зокрема для системи дистанційного навчання), виявив ініціативу у позааудиторній роботі та належним чином оформив звітну документацію.

70–89 балів – здобувач успішно виконав основні завдання педагогічної практики, підготував і провів навчальні заняття, підготував методичні матеріали, брав участь у навчальній та позааудиторній роботі, звітна документація оформлена належним чином.

50–69 балів – здобувач виконав основні вимоги педагогічної практики на задовільному рівні, підготував і провів навчальні заняття, частково підготував методичні матеріали, звітна документація містить окремі недоліки.

1–49 балів – здобувач не виконав у повному обсязі програму педагогічної практики, підготовка та проведення навчальних занять здійснювалися на низькому рівні, методичні матеріали підготовлені неякісно або частково, звітна документація відсутня або оформлена неналежним чином.

0 балів – здобувач не приступив до проходження педагогічної практики або не виконав її програму.

10.Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

11.Рекомендована література

Башкір О. І. Педагогіка вищої школи : конспект лекцій до модуля дисципліни «Інноваційна педагогіка» / О. І. Башкір, А. М. Цапко, В. Л. Ялліна ; Харків. нац. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди. – Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2024. – 178 с.

Кайдалова Л. Г., Науменко Н. В. Методика викладання у вищій школі : метод. рек. до практ. занять для здобувачів вищої освіти. Харків : НФаУ, 2021. 46 с.

Каплінський В. В. Методика викладання у вищій школі. Київ : КНТ, 2024. 224 с.

Кулішов В.С. Педагогіка вищої школи: електронний навчальнометодичний комплекс з дисципліни. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2024. 120 с.

Мірошніченко В. І., Гончаренко О. А., Тушко К. Ю. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2021. 168 с.

12.Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <https://mon.gov.ua/ua>
2. <http://naps.gov.ua/>
3. <http://www.psyua.com.ua/index.php?lang=ua>

4. <https://dnpb.gov.ua/ua/%d1%84%d0%be%d0%bd%d0%b4/>